

**Unios notatserie
nr. 9/2020**

Unios innspill til
regjeringen Solberg
i forkant av
2022-budsjettet

Brev til finansminister Jan Tore Sanner

17. desember 2020

Innhold	Side
Norsk økonomi	4
ABE-kuttene	8
Fagforeningsfradraget og det organiserte arbeidsliv	8
Klima	9
Kommuneøkonomien	11
Helse og omsorg	12
Barnehagene	14
Grunnskole og videregående opplæring	16
Høyere utdanning	18
Forskning	21
Bibliotek	22
Livslang læring	23
Studentvelferd	24
Politiet	24
Den norske kirke	25

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 5 2009 Offentlig tjenestepensjon – om meklingsresultatet 2009
- Nr 6 2010 Kombinasjon arbeid og pensjon
- Nr 1 2011 Brutto er best
- Nr 5 2011 Uførepensjon og skatt
- Nr 7 2011 Kunnskapskommunen
- Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde – privat tjenestepensjon
- Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
- Nr 5 2012 Hybriden – tjenestepensjon à la carte
- Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
- Nr 7 2012 Hybriden – Unios hørings svar
- Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenestepensjon
- Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenestepensjon fra 2015
- Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenestepensjon fra 2015
- Nr 4 2014 Handelsavtaler og handel med tjenester
- Nr 6 2014 Offentlig tjenestepensjon målt mot andre tjenestepensjonsordninger
- Nr 5 2015 Produktivitet – Unios kommentarer til Produktivitetskomisjonens innstilling
- Nr 2 2016 Produktivitet II – Unios kommentarer til Produktivitetskomisjonens andre innstilling
- Nr 3 2016 Hvor høy avkastning bør det forutsettes for innskuddspensjon?
- Nr 7 2016 Innskuddspensjon – arbeidsgivers drøm
- Nr 8 2016 Cappelen-utvalget
- Nr 1 2020 Korona unntakstilstand
- Nr 2 2020 Finanspolitiske tiltak i forbindelse med korona-pandemien
- Nr 3 2020 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2020 og Kommuneproposisjonen 2021
- Nr 4 2020 Om å ta ut folketrygden ved 67 år og fortsette i jobb – virkninger av samordningsreglene
- Nr 5 2020 Medlemmer og yrkesaktive i LO, Unio, YS og Akademikerne
- Nr 6 2020 Trygdeoppgjøret 2020
- Nr 7 2020 Før statsbudsjettet 2021
- Nr 8 2020 Unios kommentarer til Solberg-regjeringens statsbudsjett for 2021
- Nr 9 2020 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av statsbudsjettet 2022

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige hørings saker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

Unios overordnede budsjettkrav 2022

Utdanning, helse og omsorg

Kjernetjenestene utdanning, helse og omsorg er bl.a. avhengig en sterk og god kommune- og sykehusøkonomi. Det vedtatte budsjettet for 2021 reduserer det økonomiske handlingsrom for kommunene. Koronapandemien har gitt et stort etterslep på behandling og forebyggende helsetjenester. Skolene sliter med knappe ressurser og mangel på kvalifiserte lærere. Mange kommuner melder om stramme budsjetter og at de må kutte i kjernetjenestene i 2021.

Kommunesektoren kan dermed forverre den meget vanskelige sysselsettingssituasjonen som ventes å vedvare inn i 2022 og 2023. De frie inntektene i 2022 må økes med 5 mrd. kroner ut over de demografiske utgiftsbehovene. Kommunene må bidra aktivt i motkonjunkturpolitikken. Sykehusene må styrkes med 3 mrd. kroner ut over videreførte rammer for drift og aktivitet i 2021. Koronapandemien har vist at forskning er viktig for samfunnsberedskapen i tillegg til å danne grunnlaget for kunnskapsutvikling, omstilling, kvalitet mv.

Forebygging

Forebygging taper ofte budsjettkampen. Koronaen har gjort det enda vanskeligere. Etterslepet i behandling, rehabilitering og habilitering må tas på alvor for å unngå varige helseskader, økte behov for dyrere behandling og økte samfunnsøkonomiske kostnader av utstøting fra arbeidslivet.

Forebyggingsperspektivet må løftes og gis økonomisk handlingsrom i flere sektorer. Politiet må i samsvar med nærpolitireformen, ha mer ressurser til å forhindre at kriminalitet skjer, særlig i ungdomsmiljøene.

Klima og omstilling

CO₂-utslippene skal halveres innen 2030. Vi når ikke målet med dagens klimapolitikk. Vi trenger et forpliktende utslippsbudsjett med en ambisiøs plan og konkrete forslag. CO₂-avgiften må økes med minst 10 pst hvert år fram til 2030, helst mer de første ørene. Økningen må omfatte alle sektorer, også avgiftene på fossilt drivstoff til biler. Det er viktig med sterkere tiltak tidlig i dette tiåret. CO₂-fangst må realiseres i både Brevik og på Klemetsrud. Vi trenger en aktiv stat for næringsomstilling og det grønne skiftet. Koronaen og oljenedturen gir redusert privat forskning og stiller større krav til de høyere utdanningsinstitusjonene. Statlig forskningsinnsats må derfor økes til 2 pst av BNP i en tiårsperiode og grunnbevilgningene i UH-sektoren økes. Den maritime næringen med norske arbeidsplasser har en viktig rolle i det grønne skiftet.

17.12.2020

Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av statsbudsjettet for 2022

Unio krever en kraftig satsing på utdanning, forskning, kompetanse, helse og sikkerhet i statsbudsjettet for 2022. Budsjettet må sette kunnskap i front. Dette er nødvendig for å få fart på det grønne skiftet og heve utdanningsnivået og kompetansen i norsk arbeidsliv. Mange offentlige velferdstjenester er underfinansiert. Koronapandemien har vist vår sårbarhet på en rekke områder. Etterslep i utdanning, behandling og rehabilitering vil kreve ekstra ressurser i flere år hvis vi skal unngå mer frafall, varige helseskader og varig utstøting fra arbeidsstyrken. Skattelettelsenes tid må være forbi. En sterk offentlig sektor med godt utdannede medarbeidere er avgjørende for en konkurransedyktig norsk økonomi. Utdanningsinstitusjonene, kommunesektoren og sykehusene må styrkes betydelig i 2022. Vi trenger flere lærere i barnehager og skole, vi trenger flere ansatte helsearbeidere og et kompetanseløft på helse- og omsorgsområdet.

Norsk økonomi

SSB la i begynnelsen av desember fra fram nye prognoser for norsk og internasjonal økonomi. Store deler av verden vil fortsatt slite med økonomisk stagnasjon i første halvår 2021 før de internasjonale vaksineprogrammene får effekt og økonomien igjen vil ta seg opp. Den finanspolitiske responsen har denne gangen vært raskere og mer effektiv enn under finanskrisen. Likevel forventes lavkonjunktoren hos våre handelspartnere å vedvare i flere år. Arbeidsledigheten er meget høy, og ulikhetene øker sterkt. SSB anslår BNP-veksten hos våre handelspartnere til 0,7 pst i 2021 og stigende til 1,9 pst i 2023. Oljeprisen ventes bare å øke svakt sammenliknet med nivået i 2020.

Arbeidsledigheten biter seg fast

Arbeidsledigheten er halvert siden toppen i april. De siste ukene, etter at nye smittetiltak ble satt inn mot den andre smittebølgen, har ledigheten ifølge NAV gått noe opp igjen. NAVs siste ukestall for arbeidsledige fra 8. desember viser at antall arbeidssøkere utgjør 6,9 pst av arbeidsstyrken (195 000), og antall helt ledige utgjør 3,8 pst (108 300). SSB anslår i Konjunkturtendensene fra 9. desember en AKU-ledighet på 4,8 pst i 2020, 4,5 pst i 2021 og en utflating på 3,9 pst i 2022 og 2023. Det innebærer at ledigheten biter seg fast på et noe høyere nivå enn tidligere dette tiåret hvis vi ser bort fra kriseårene etter oljeprisfallet.

Fortsatt rekordlave renter

Under koronaen har husholdningenes sparing økt kraftig. Det forventes at penger som er lagt til side vil løfte det private konsum betydelig i 2021 og 2022, noe som bidrar til økt aktivitet og sysselsetting. Rentene forventes også å være lave i mange år. Styringsrenta ble i løpet av to måneder i vår satt ned fra 1,5 pst til 0 pst. Nå ser SSB for seg at styringsrenta øker gradvis fra sommeren 2021, men ikke mer enn at den når 1,0 pst i 2023. Norges Bank anslår et «normalt rentenivå» til å ligge mellom 2 og 3 pst.

Svak vekst i det som skal erstatte oljen

Koronaen har gitt de tradisjonelle næringsinvesteringene en knekk, og SSB forventer bare svak vekst i disse investeringene de nærmeste årene. Det er derfor viktig at det satses aktivt og bredt for å opprettholde og skape ny aktivitet og sysselsetting.

Koronakrisa kommer på toppen av petroleums- og klimakrisa. Så langt i 2020 er det bevilget 131 krisemilliarder til forskjellige inntektssikringsordninger og støttetiltak til personer, virksomheter og næringer. Disse oljekronene kommer på toppen av de «ordinære oljekronene» på 262 milliarder som allerede lå i 2020-budsjettet.

2022 vil høyst sannsynlig være sterkt preget av ettervirkningene av koronaen. Vi vil derfor fortsatt ha behov for ekspansive tiltak i budsjettpolitikken. Samtidig må vi avveie disse tiltakene mot de nærings- og klimapolitiske tiltakene som skal bringe økonomien inn i en grønnere tid. Denne avveiningen vil bli tøffere i 2022 enn det vi opplever nå og vil oppleve neste år. Statsbudsjettet må sette kunnskap i front. Kompetanse, utdanning og forskning må legge grunnlaget for flere konkurransedyktige arbeidsplasser utenfor petroleums-klyngen. Finanspolitikken må skape rom for en aktiv stat og en styrking av velferdstjenestene.

En aktiv stat, forskning og næringsutvikling for det grønne skiftet

Krisa gir mindre privat FoU, staten bør derfor øke sin andel av den samlede forskningen. Unio mener at den statlig forskningsinnsats bør utgjøre 2 pst av BNP i en tiårsperiode for å bidra til omstilling og det grønne skiftet. Universitetenes og forskningsinstituttene grunnfinansiering må styrkes. Staten må også være villig til å stille med eierkapital og risikokapital i samarbeid med private virksomheter for å få fram nye næringsvirksomhet og gode fornybarprosjekter der privat kapital ikke klarer dette alene. Norge trenger et forpliktende og ambisiøst utslippsbudsjett som reduserer CO₂-utslippene innen 2030 med 55 pst.

Unio mener at det bør sette inn store midler på å få fram et omfattende program for havvind på norsk sokkel, solenergi på sjø, hydrogen og andre fornybarprosjekter. Dette må skje i tett dialog med forsknings- og utdanningsinstitusjoner og ivareta FN's bærekraftsmål, ikke bare knyttet til klima, men også til økosystemer og til hav og marine ressurser.

Leverandørindustrien og maritim næring må være en partner for staten i fornybarprosjekter på sokkelen og på land. Som oljenasjon har vi et særlig ansvar for å få fram vellykkede prosjekter på karbonfangst og lagring.

Kommunesektoren må brukes i motkonjunkturpolitikken

Kommunesektoren brukes i dag i liten grad i kampen mot den skyhøye arbeidsledigheten. Unio mener at kommunene må få en sentral rolle i motkonjunkturpolitikken og kampen for å

gjenreise sysselsettingen. De siste årene har kommunesektoren pga. stramme økonomiske rammer spilt en meget beskjeden rolle i arbeidet med å skape nye arbeidsplasser. Etter finanskrisa ble kommunesektoren brukt mer aktivt. Kommunene må få midler til å framskynde vedlikehold og nybygg, til å framskynde digitaliseringen av offentlig sektor og til å styrke det generelle tjenestetilbudet, herunder økt grunnbemanningen i helse- og omsorgstjenestene og flere lærere.

Skattelettelser som svekker sysselsetting, fordeling og velferd

Budsjettavtalen med FrP for 2021 øker skatte- og avgiftslettelsene med 4,5 mrd. kroner og bringer de akkumulerte skatte- og avgiftslettelsene i Solberg-regjeringens tid opp i 35 mrd. kroner. Unio mener at Solberg-regjeringens skattelettelser har gitt dårlig fordeling og en svakere sysselsettingsvekst enn om lettelsene i stedet hadde blitt brukt på å stimulere privat- og offentlig aktivitet. Avgiftslettelsene i den nylig inngåtte budsjettavtalen bør ha kort varighet. Skatte- og avgiftslettelsenes tid må være forbi for dem som ønsker en aktiv stat og en styrking av kunnskap, utdanning og velferd. Etter koronaen blir handlingsrommet i finanspolitikken raskt mindre. Skatter og avgifter bør heller økes for å styrke velferdstjenestene. Skatte- og avgiftspolitikken og den statlige virkemiddelbruken må gjøre det mer lønnsomt å investere i grønne arbeidsplasser og klimavennlige løsninger.

Grunnrenteskatt på havbruk

Unio har i mange år tatt til orde for at det innføres grunnrenteskatt på andre områder enn petroleumsvirksomhet og vannkraft. I havbruk f.eks. kan grunnrenta i gode år utgjøre flere titalls milliarder kroner. En utvidelse av grunnrentebeskatningen til havbruk, oppdrett, fiske osv. burde være en naturlig utvidelse av en god politikk for fellesskapet. En grunnrenteskatt er en tilleggsskatt på ekstraordinært store overskudd, den er nøytral og den påvirker dermed ikke investeringsbeslutningene til selskapene om den er riktig innrettet.

Inntektsveksten må opp

Svak reallønnsvekst i mange år har gitt avgjørende bidrag til økt lønnsomhet og bedret konkurransevne i næringslivet tross flere dårlige år både etter oljeprisfallet og nå under koronaen. SSBs lønnsvekstanslag for 2020 er sterkt preget av struktureffekter, flesteparten av de ledige er lavtlønnede, dette gir høyere målt lønnsvekst enn det den enkelte arbeidstaker har hatt. Over tid bør reallønnsveksten ligge på nivå med veksten i arbeidsproduktiviteten i industrien slik at alle lønnstakere får en rettferdig del av verdiskapingen innenfor frontfagsmodellens rammer.

Unio har i mange år kjempet for at alderspensjonene skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, slik Stortingets intensjon var da den vedtok Pensjonsreformen. Unio støtter det private lovforslaget (Dok 8:53 S 2020-2021) som på dette området synes å ha flertall på Stortinget. Hadde denne reguleringen vært gjeldende i hele regjeringen Solbergs tid etter 2014, ville pensjonistene i år i gjennomsnitt hatt 8 800 kroner mer i alderspensjon fra folketrygden.

Unio krever:

- Innretningen av finanspolitikken må gjøres mer sysselsettingsintensiv, skattelettelsenes tid er forbi.
- Fortsatt høy ledighet vil kreve en ekspansiv finanspolitikk der utgiftssiden i budsjettet rettes inn mot kunnskap, utdanning, forskning, nyskaping og grønn omstilling.

- Statlig forskning bør økes til 2 pst av BNP i en tiårsperiode.
- Økt statlig eierkapital og risikokapital for det grønne skiftet.
- Et utslippsbudsjett som reduserer CO₂-utslippene med 55 pst innen 2030
- Kommunesektoren må få en sentral rolle i motkonjunkturpolitikken og kampen mot den høye arbeidsledigheten.
- Grunnrenteskatt på havbruk og oppdrett.

Maritim næring

Norsk maritim næring er verdensledende og sysselsetter om lag 90 000 mennesker med en kompetanse som vil være viktig for arbeidet med nye grønne næringer og et bærekraftig norsk næringsliv. Budsjettet må legge til rette for gode, langsiktige og forutsigbare finansieringsordninger som sikrer fortsatt teknologiutvikling og grønn omstilling.

Unio mener at det må stilles krav til norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann. Det vil bidra til å sikre like konkurransevilkår for sjøfolk bosatt i Norge, og sikre deres mulighet til å konkurrere om arbeidsplassene.

Videre er næringen avhengig av at nettolønnsordningen videreføres og styrkes i 2022. Nettolønnsordningen har siden sin innføring bidratt sterkt til å sikre sysselsettingen av norske sjøfolk, innflagging av skip og opplæringsstillinger. Unio krever at ordningen videreføres, og at taket i ordningen fjernes permanent.

Den operative kompetansen står helt sentralt i arbeidet med fremtidens maritime næring. Regjeringen må styrke de maritime utdanningene og bidra til å sikre et tilstrekkelig antall opplæringsstillinger. MARKOM2020 er videreført i 2021, med den hensikt at en nytt prosjekt for styrking av kvaliteten i de maritime utdanningene overføres til og administreres av Diku fra og med 2022. Unio krever at omfanget av prosjektmidlene videreføres i 2022.

Passasjer- og godstrafikken langs norskekysten har blitt hardt rammet av koronakrisen, og mange av de negative effektene vil kunne ramme denne delen av den maritime næringen også på lengre sikt. Unio mener det bør avsettes midler i statsbudsjettet for 2022 til en ekstraordinær støtteordning øremerket denne delen av næringen. Dette vil bidra til å opprettholde samfunnskritisk transport av passasjer og gods langs kysten.

Transport av gods på sjø er mer klimavennlig og mindre energikrevende enn transport av gods på vei. En overføring fra vei til sjø vil bidra til et solid kutt i klimautslippene, og slik bidra til å trekke norsk godstransport i en mer miljøvennlig retning. Regjeringen må gå gjennom vilkårene for overføringsordningen, samt øke bevilgningen til dette arbeidet i 2022 for å sikre en intensivering i godsoverføringen fra vei til sjø.

Unio krever:

- Videreføre og styrke nettolønnsordningen for sysselsetting av sjøfolk.
- Intensivere godsoverføringen fra vei til sjø.
- Videreføring av en målrettet satsing på maritim utdanning, gjennom et oppfølgingsprogram til MARKOM2020.
- Styrke finansieringen for grønn omstilling i maritim næring.
- Sikre opprettholdelse av samfunnskritisk transport av passasjer og gods langs kysten.

ABE-kuttene

ABE-kuttene må stoppes og ordningen evalueres. Kuttene rammer aktiviteten i alle statlige virksomheter, sykehus, universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner på en blind og uoversiktlig måte som svekker viktige velferdstjenester og kunnskapsproduksjon. ABE-kuttene har svekket beredskapen og det forebyggende arbeidet og gjort kampen mot koronapandemien vanskeligere.

Effektiviserings- og produktivetsarbeidet i offentlig sektor er viktig, men det må gjennomføres i samarbeid med de ansatte og bygge på tillit og trygghet. Kuttene rammer nå sysselsettingen i store og viktige etater og sektorer. Regjeringspartiene og budsjettpartner FrP økte ABE-kuttet i 2021-budsjettet fra 0,5 til 0,6 pst. Denne «lille» økningen alene utgjør 365 mill. kroner tilsvarende lønnskostnadene til 500 årsverk. Samlet utgjør regjeringens akkumulerte ABE-kutt fra 2015 til 2021 nå 14,2 mrd. kroner, tilsvarende lønnskostnadene til om lag 18 200 årsverk.

Unio har merket seg at budsjettenigheten med FrP inneholder et «verbal» om at regjeringen skal «komme tilbake til Stortinget med en effektiviseringsstrategi for offentlig sektor». Unio mener at denne gjennomgangen bl.a. må bygge på en forskningsbasert evaluering av ABE-kuttens konsekvenser for kvalitet og effektivitet i offentlig sektor.

Unio krever:

- Stopp i ABE-kuttene fra 2022.

Fagforeningsfradraget og det organiserte arbeidsliv

Fagforeningsfradraget har stått stille siden 2013 og regjeringen vil fryse fradraget til 2021. Realverdien av fradraget har mao. blitt betydelig svekket, mens arbeidsgiverne i hele denne perioden har nytt godt av et fradrag som øker med lønnsveksten. Deler av opposisjonen krever en dobling av fagforeningsfradraget. Unio krever fullt fradrag.

Den norske arbeidslivsmodellen er kjernen i den norske modellen. En viktig forutsetning for den norske arbeidslivsmodellen er høy organisasjonsgrad og høy reell oppslutning om norske tariffavtaler som grunnlag for lønn, pensjon og arbeidsforhold. Koronakrisa viser at vi trenger mer felleskap og et organisert arbeidsliv med sterke fagforeninger og hovedorganisasjoner. Forskning viser at fagforeningsfradraget, gjennom økt andel organiserte, bidrar til å øke produktiviteten i virksomhetene.

Unio krever:

- Fullt fradrag for fagforeningskontingent i skatteåret 2022.

Klima

EU økte nå i desember sitt klimamål for 2030 til et kutt på 55 pst sammenliknet med nivået i 1990. Norge har forpliktet seg til å være like ambisiøse. Da norske utslipp i ikke-kvotepiktig sektor i 2019 var på om lag samme nivå som i 1990, betyr det at vi må kutte 55 pst fra nå og til 2030. Skal vi klare det, må de politiske tiltakene være langt kraftigere. Regjeringens statsbudsjett viser at vi er langt fra å nå målene.

Unio mener at Norge trenger et forpliktende og ambisiøst utslippsbudsjett med konkrete tiltak som reduserer CO₂-utslippene raskt fram mot 2030. Vi har 10 år på å oppfylle Parisavtalens mål. Tiltakene må være sterkest i begynnelsen av perioden. Klimakur 2030 viser at bare ett års utsettelse av tiltak gir store reduksjoner i utslippsreduksjonene fram til 2030. En betydelig økning i CO₂-avgiften gir grønn adferdsendring på en kostnadseffektiv måte. I tillegg må det settes inn konkrete budsjett- og reguleringstiltak som gir målrettede og effektive reduksjoner i utslipp.

Vi trenger «koronareduksjoner» i klimautslippene hvert år fram til 2030

Koronapandemien har gitt en kraftig demper på aktiviteten verden over og kanskje vil CO₂-utslippene gå ned så mye som 6-8 prosent i år. Det er viktig at denne nedgangen fortsetter. Skal vi klare målene som er satt for dette tiåret, må de årlige reduksjonene være i denne størrelsesorden hvert år fram til 2030.

CO₂-avgiften bør økes kraftig, utslippsbudsjett må på plass

Tiltaksmenyen i Klimakur 2030 og SSBs oppfølgingsanalyse der CO₂-avgiften brukes for å nå målene, illustrerer godt at utslippskuttene i ikke-kvotepiktig sektor kan nås. Virkemiddelbruken må imidlertid skjerpes betydelig sammenliknet med dagens politikk som i for stor grad lener seg på resultatene av el-bilpolitikken.

En kraftig økning i CO₂-avgiften er et effektivt virkemiddel, en slik økning vil virke kostnadseffektivt og kuttene kommer der de er billigst å gjennomføre. Regjeringens økning i CO₂-avgiften med 5 pst i 2021-budsjettet er for svakt. Skal vi klare målene i løpet av denne tiårsperioden, må CO₂-avgiften økes med minst 10 pst årlig, og mer tidlig i perioden for å få rask effekt. En årlig økning i CO₂-avgiften på 10 pst fra 2021-2030 øker avgiften fra 544 kroner per tonn i 2020 til 1400 kroner i 2030. Det er ikke nok alene, men nødvendig i kombinasjon med andre virkemidler.

CO₂-avgiften bør også gjøres generell slik at alle næringer i ikke-kvotepiktig sektor omfattes. Jo svakere økningene i CO₂-avgiften blir, og jo mindre den gjøres generell for alle næringer, jo mer må klimapolitikken lene seg på andre virkemidler. Vi ser f.eks. at el-bilpolitikken gir store utslippskutt, men denne politikken koster også samfunnet stort i form av tapte skatteinntekter, langt mer enn de direkte kostnadene av en kraftig økning i CO₂-avgiften.

Unio foreslår en økning i CO₂-avgiften for alle næringer og alle aktiviteter i ikke-kvotepiktig sektor på 15 pst i 2021 og videre opptrapping i tiårsperioden.

Karbonfangst

Både sementfabrikken på Brevik og forbrenningsanlegget på Klemetsrud må få statlig finansiering for fangstanlegg for CO₂. Flere anlegg er viktig for å teste ut forskjellige teknologier for fangst på punktutslipp i forskjellige næringer. Skal verden klare å stoppe den globale oppvarmingen må vi finne gode løsninger for fangst av CO₂ fra tusenvis av punktutslipp som står for en stor del av verdens CO₂-utslipp. Som oljenasjon har vi en særlig forpliktelse til å satse aktivt på dette området.

Styrk Klimasats i kommunene

Klimasats er en støtteordning for kommuner og fylkeskommuner som vil kutte utslipp av klimagasser og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet. I februar i år opplyste Miljødirektoratet at de hadde fått inn Klimasats-søknader på til sammen 723 mill. kroner innenfor en ramme på 100 mill. kroner. 2021-budsjettet viderefører en ramme på 100 mill. kroner. Unio mener at dette arbeidet er særdeles viktig og at rammen bør økes betydelig i 2022 for å styrke klimaarbeidet i kommunene.

Unio mener også at nasjonalt regelverk i større grad må støtte opp under kommunenes arbeid med å redusere utslippene av klimagasser, f.eks. gjennom å stille nasjonale krav om nullutslipp på byggeplasser o.l.

Klimasatsmidler til statlige virksomheter

Det er et mål at statlige virksomheter skal bli klimanøytrale innen 2030. En slik målsetting vil kreve investeringer som virksomhetene vanskelig kan finne midler til innenfor tildelte budsjettammer. Samtidig møter virksomhetene i økende grad krav om slik omstilling. Unio krever at det opprettes en ordning tilsvarende klimasatsmidlene i kommunal- og fylkeskommunal sektor, så statlige virksomheter lettere kan bidra til en raskere omstilling til lavutslippssamfunnet.

Unio krever:

- CO₂-avgiften må omfatte alle aktiviteter i ikke-kvotepliktig sektor og økes med 15 pst i 2022, og videre opptrapping med minst 10 pst årlig til 2030.
- Et utslippsbudsjett som reduserer CO₂-utslippene med 55 pst innen 2030.
- Statlig fullfinansiering av karbonfangst i både Brevik og på Klemetsrud.
- Klimasats økes til 500 mill. kroner i 2022 for å støtte klimaarbeidet i kommunene.
- Statlige virksomheter får tilgang til en tilsvarende støtteordning som Klimasats i kommunal sektor.

Kommuneøkonomien

En sterk og god kommuneøkonomi med god vekst i de frie inntektene er avgjørende for omfang og kvalitet på kjernetjenestene utdanning, helse og omsorg. Det er først når inntektene øker ut over det som trengs for å tilby like gode tjenester til en voksende og aldrende befolkning at kvaliteten i tjenestetilbudet kan økes. Det vedtatte budsjettet for 2021 reduserer det økonomiske handlingsrommet for kommuner og fylkeskommuner på kjerneområdene utdanning, helse og omsorg med om lag 1 mrd. kroner.

Tabell 1: Kommunesektorens økonomiske handlingsrom 2021

Økning i frie inntekter etter budsjettavtalen med FrP*	2,6 mrd.
Demografikostnader som må dekkes innenfor de frie inntektene	-1,1 mrd.
Økte pensjonskostnader ut over deflator	-0,6 mrd.
Toppfinansiering av ressurskrevende brukere reduseres	-0,3 mrd.
Barn og psykisk helse	-0,1 mrd.
Nullutslippsløsninger ferger og båter, budsjett 0,1 mrd., behov 0,5+ mrd.	-0,5 mrd.
Eiendomsskatt, redusert makssats fra 5 til 4 promille	-0,4 mrd.
Reversering av pensjonskutt og kapitaltilskuddskutt til private barnehager**	-0,3 mrd.
Asfalt og vei**	-0,3 mrd.
«Netto» økonomisk handlingsrom fri inntekter	-1,0 mrd.

*Sammenliknet med inntekter i 2020 anslått i RNB

**Budsjettavtalen med FrP

Kilde: Statsbudsjettet 2021 og budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og FrP 2021

Budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og FrP øker kommunesektorens frie inntekter med om lag 600 mill. kroner netto. Like mye gis til asfalt og private barnehageeiere. Budsjettavtalen reverserer regjeringens moderate kutt i den overdimensjonerte støtten til pensjonsutgifter og kapitalutgifter i de private barnehagene.

Stramme budsjetter og null drahjelp fra kommunene i kampen mot den høye ledigheten

Koronapandemien har gitt et stort etterslep på behandling og forebyggende helsetjenester. Skolene sliter med knappe ressurser og mangel på kvalifiserte lærere. Mange kommuner melder om stramme budsjetter og at de må kutte i kjernetjenestene i 2021. KS melder det samme. Kommunesektoren kan dermed forverre den meget vanskelige sysselsettingssituasjonen som ventes å vedvare inn i 2022 og 2023. De frie inntektene i 2022 må økes med 5 mrd. kroner ut over de demografiske utgiftsbehovene og økningen i pensjonsutgifter ut over deflator. Unio mener at kommunesektoren må bidra aktivt i motkonjunkturpolitikken.

Kommuneøkonomi er stram og til dels uoversiktlig pga. koronapandemien. Unio mener at den enkelte kommune må få dekket utgifter til smittevern, samt få dekket inntektstap og andre utgiftsøkninger som skyldes pandemien. Det er ikke riktig å fordele disse midlene etter antall innbyggere. Smitteverntiltakene gjør at barnehager, skoler, kommunehelsetjeneste, sykehus

og andre offentlige tjenester står i en krevende ressursituasjon. Statlige midler bevilget for å kompensere merutgifter og mindreutgifter når ofte ikke fram til enhetsnivå, og det er svak involvering av tillitsvalgte i disse prosessene.

Forhåpentlig er budsjettssituasjonen for kommunene mer oversiktlig når vi nærmer oss 2022. Men vi vil fortsatt være i en situasjon der mange tjenester har etterslep, med de konsekvenser dette har for enkeltpersoner, mulige varige skader og tjenestenes behov for å hente igjen etterslepet der dette er mulig og riktig. Dette taler for at kommuneøkonomien i 2022 styrkes noe ekstra. Det er de frie midlene som skal sikre god kvalitet i kjernetjenestene.

Unio vil styrke Klimasats og nasjonalt regelverk som støtter opp under klimaarbeidet i kommunene (se omtale under «Klima»)

Unio krever:

- Kommunesektorens frie inntekter i 2022 økes med minst 5 mrd. kroner ut over den demografiske utgiftsveksten mv.
- Klimasats økes til 500 mill. kroner i 2022 for å støtte klimaarbeidet i kommunene (se omtale under «Klima»).

Helse og omsorg

For å avverge kollaps i helsetjenestens håndtering av pandemien, iverksatte myndighetene svært omfattende og strenge smitteverntiltak. Det er fortsatt usikkert hvordan pandemien vil utvikle seg i Norge, men analyser er tydelige på at den vil prege samfunnet i mange år fremover (COVID-19-EPIDEMIEN: Risiko, prognose og respons i Norge etter uke 12 Folkehelseinstituttet, 24.03.2020). Bevilgende myndigheter må sikre at helsesektoren rustes til å håndtere både pandemier og løpende oppgaver. Som følge av økt trykk under pandemien er det behov for økt rehabilitering og grunnleggende tjenester innen pleie og omsorg. Unio etterspør vilje til å styrke og utvikle de tjenestene som har ansvaret for tverrfaglig oppfølging, behandling, rehabilitering og palliasjon for det økende antallet pasienter som vil komme de nærmeste årene.

Unio mener pandemien har avdekket samfunnets sårbarhet. Vi må tenke nytt, med en sterkere satsing på en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste, digitalisering og styrket beredskap. Unio mener det også for 2022 må bevilges midler til digital helsestasjon og videreføring av velferdsteknologiprogrammet. Det må også prioriteres ny digital infrastruktur og samhandlingsløsninger for hele helse- og omsorgstjenesten.

Det må utvikles en forpliktende handlingsplan for å sikre tverrfaglige tjenester i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Midlene til helsestasjon og skolehelsetjeneste fra 2013-2020 videreføres. Barnevernsreformen må fullfinansieres.

Mer forebygging styrker bærekraften i helsetjenesten

For stramme budsjetter gjør det vanskelig å fatte langsiktige beslutninger. Et sentralt grep for å sikre et bærekraftig helsevesen vil derfor være å øke de økonomiske rammene for helsesektoren. Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene. I denne sammenhengen er bærekraftsmål 3, som skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, av særlig betydning. Unio mener dette må

gjenspeiles i budsjettet for 2022. Manglende prioritering av rehabilitering og forebygging vil føre til økt ulikhet, og for noen også fattigdom. I tillegg vil det føre til økt trykk på pleie- og omsorgstjenestene. Det er ikke bærekraftig. En bærekraftig helsetjeneste innebærer å prioritere rehabilitering, forebygging, læring og mestring. Dette krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid.

Unio mener det må utvikles en plan som skal sikre tilstrekkelig kompetanse, det reelle rehabiliteringsbehovet, effektive og tilgjengelige frisklivstilbud og forebyggende tjenester. Planen må ha økonomiske virkemidler som bidrar til rekruttering av helsepersonell, herunder et årlig rekrutteringstilskudd på minst 50 mill. kroner til kommunale ergoterapeut- og jordmorstillinger for å oppfylle lovkravet om disse tjenestene. Økonomiske virkemidler som øremerking må sikre at avansert klinisk allmennsykepleiekompetanse blir tilgjengelig i tjenestene. Videre må det bevilges penger til ekstra stillinger i kommunehelsetjenestene for å ta igjen etterslepet i habiliterende og rehabiliterende tjenester og demme opp for sykepleiemangelen i pleie og omsorg.

Det er nødvendig å satse på folkehelse og forebyggende helsetjenester som bidrar til å redusere behovet for behandling. Universelle folkehelseiltak, slik som fysisk aktivitet, bidrar til å redusere risikoen for blant annet overvekt, muskel- og skjelettlidelser, hjerte- og karsykdommer, diabetes type 2 og kreft. Dette er grupper som har blitt hardt rammet av pandemien. Den demografiske utviklingen, som innebærer en større andel eldre, gjør at det er behov for å styrke tilbudet innenfor forebyggende helsetjenester, tverrsektorielt folkehelsearbeid, behandling og rehabilitering. I OECD-rapporten *Health at a Glance 2019* hevdes det at Norge bør bli bedre til å forebygge før sykdom inntreffer. Samme rapport påpeker at vi bør komme tidlig til med pasientnære helsetiltak for å hindre at sykdom utvikler seg. I kommunene er dette vanskelig å gjennomføre, da det er forebyggende og helsefremmende tiltak som er mest utsatt ved innstramminger.

Når pandemien går mot slutten, vil vi med sannsynlighet se et stort behov for habilitering og rehabilitering blant mennesker som har fått utsatt eller avlyst muligheten til opptrening og mestring. Vi vil se et stort behov for rehabilitering; den delen av helsetjenesten som handler om folks helse, om funksjon og mestring. Dersom myndighetene ønsker at flest mulig skal tilbake til arbeid og igjen mestre hverdagslivet etter traumer eller sykdom, må vi satse på rehabilitering. Det er viktig for pasientene og for samfunnet. Dessverre er deler av denne tjenesten satt på pause grunnet pandemien. Vi er fornøyde med at det er igangsatt et arbeid med nasjonal handlingsplan for rehabilitering knyttet til pandemien. Unio vil understreke viktigheten av at denne er økonomisk forpliktende.

Vi har i innspill til statsbudsjett for 2021 bedt om at det nedsettes et offentlig utvalg som skal kartlegge og vurdere kunnskap om dagens re/habiliteringstilbud, herunder dimensjonering, organisering og hvilke pasientgrupper som prioriteres. I dag ser vi at det også vil bli nødvendig å kartlegge hvor mange pasienter som ikke har fått sine behov for helsetjenester, habilitering og rehabilitering dekket fordi hensynet til smittevern og kapasitet i akuttmedisinen og sykehusene har vært viktigere.

Øk øvre aldersgrense for mammografiscreening

Gjennom Mammografiprogrammet i Norge får alle kvinner mellom 50 og 69 år tilbud om mammografi hvert andre år. Målet er å oppdage kreft tidlig, før symptomer oppstår, og med det redusere dødeligheten av brystkreft.

Studier av brystkreft i WHO og EU dokumenterer at organisert screening også reduserer dødeligheten av brystkreft for kvinner i alderen 70 til 74. I Norge er forekomsten av brystkreft blant kvinner i alderen 70-74 år relativt høy, med om lag 210 tilfeller per 100 000 kvinner per år. Sett i lys av den relativt høye forekomsten av brystkreft hos kvinner mellom 70 og 74 år, og anbefalinger fra WHO og EU, mener Unio at øvre aldersgrense for mammografiscreening bør økes fra 69 til 74 år.

Unio krever:

- De samlede økonomiske overføringene til spesialisthelsetjenesten i 2022 må økes betraktelig; 3 mrd. kroner utover bevilgningsnivået til drift og aktivitet i 2021, for å legge til rette for omstilling og utvikling gjennom investeringer i bygg, utstyr, IKT og kompetanse hos ansatte. Unio ber om at det i oppdragsdokumentet legges tydelige føringer for at økt intensiv kapasitet og spesialisert rehabilitering prioriteres. Dette er helt nødvendig for å sikre bærekraftig og samfunnsøkonomisk beredskap.
- Det må utvikles en forpliktende handlingsplan for den kommunale helse- og omsorgstjenesten med blant annet øremerkede midler og et årlig rekrutteringstilskudd på minst 50 mill. kroner til kommunale ergoterapeut- og jordmorstillinger.
- Midlene bevilget til helsestasjon og skolehelsetjeneste fra 2013-2020 videreføres. Det etableres et nasjonalt kompetansesenter for helsestasjon og skolehelsetjeneste med 20 mill. kroner i årlig tilskudd.
- Barneversreformen må fullfinansieres.
- Det settes av midler til en opptrappingsplan for frisklivstilbud og hverdagsrehabilitering integrert i øvrig tjeneste. Alle kommuner må ha frisklivstilbud innen 2025.
- Det settes av midler til et offentlig utvalg som kartlegger og vurderer kunnskap om dagens habiliterings- og rehabiliteringstilbud, og som utarbeider forslag til ulike modeller for en ansvarsfordeling som er tilpasset ulike kommunetyper.
- Det må øremerkes midler til rehabiliteringstjenester og samhandling om pasientforløp. Rehabilitering, palliasjon og psykisk helse bør være særskilt representert i helsefelleskapene, og det må innføres krav som sikrer en bred kompetansesammensetning, inkludert rehabiliteringskompetanse, i sykehjem.
- Øvre aldersgrense for mammografiscreeningen bør økes fra 69 til 74 år.

Barnehagene

Barnehagen er den første delen av utdanningen, og barnehagelæreren er barnas første lærer. Barnehagen er i lov og rammeplan pålagt å ha et omfattende pedagogisk innhold. Utfordringen i sektoren er særlig knyttet til de store kvalitetsforskjellene mellom kommunene og mellom barnehagene i kommunene, og manglende muligheter for å få gjennomført og videreutviklet innholdet. Blant annet er det store forskjeller i pedagogtettheten mellom kommunene og mellom barnehager i samme kommune.

Unio mener at det viktigste virkemiddelet for å styrke kvaliteten i barnehagen, er å lovfeste strengere normer for pedagogisk bemanning, og tette de mange hullene som uthuler dagens bemanningsnorm.

50 prosent barnehagelærere og økning i midler til etter- og videreutdanning

Unio har over lang tid pekt på styrking av barnehagelærernormen som den viktigste prioriteringen innenfor barnehagefeltet. Andelen barnehagelærere har gradvis økt, og i

regjeringens politiske plattform blir det gitt uttrykk for at man over tid vil øke andelen barnehagelærere til 50 prosent. Dette er positivt, men Unio mener at dette målet bør nås innen barnehageåret 2022-2023, og at det derfor må avsettes om lag 215 mill. kroner (halvårseffekt) i budsjettet for 2022.

I regjeringsplattformen fremgår det at regjeringen vil fortsette arbeidet med kompetanseheving for å heve kvaliteten i barnehagen. Dersom dette ikke bare skal bli tomme ord, må det tilføres betydelig mer midler.

Lærere i barnehagen må gis like gode muligheter og økonomiske rammer for videreutdanning som lærere i skolen. Slik det er i dag må den enkelte barnehagelærer bære hovedvekten av økonomiske kostnader for videreutdanningen selv. Dette medfører at altfor få barnehagelærere tar videreutdanning. I 2020 har bare 1043 barnehagelærere startet på videreutdanning. Det er knappe 3,25 prosent av barnehagelærerne. Mens det statlige tilskuddet for videreutdanning for en barnehagelærer er på 70 000 kroner, er tilskuddet til videreutdanning for en lærer i grunnskolen på mellom 204 000 og 255 000 kroner. En økning i tilskuddet for videreutdanning for barnehagelærere på nivå med grunnskolelærerne har en kostnad på om lag 140 mill. kroner.

Unio mener at flere barnehagelærere bør få tilbud om videreutdanning. Dersom alle som søker, får tilbud om videreutdanning, betyr det en ekstra kostnad på 171 mill. kroner. Samlet sett mener derfor Unio at midler til etter- og videreutdanning for barnehagelærere bør økes med 311 mill. kroner.

Tilskudd til regional ordning for kompetanseutvikling i barnehagene må også styrkes betraktelig. Det er et stort gap mellom målsettingen for den regionale ordningen, og hva som faktisk er mulig å få til innenfor den økonomiske rammen i dag. Også for dette tiltaket er den statlige støtten som gis til barnehage, betydelig lavere enn det som gis til skole, og vil bare kunne bidra til kompetanseutvikling i et svært begrenset antall barnehager.

Bemanningsnormen i barnehagen må styrkes

Selv om det er positivt at det endelig er nasjonale krav til grunnbemanningen i barnehagene, mener Unio at normen ikke er god nok. Normen setter ingen krav til når det skal settes inn vikar, slik at normen reelt sett ikke følges. En mer forpliktende bestemmelse som sikrer at det blir satt inn vikar raskt, vil bidra til å styrke den samlede bemanningen. Økt bruk av vikarer vil også kunne redusere arbeidsmengden til det gjenværende personalet, slik at det totale sykefraværet kan bli lavere på sikt.

Styrer er ikke en del av grunnbemanningen, men en lederstilling. Oppgaven som leder er svært viktig og omfatter både et pedagogisk, personalmessig og administrativt ansvar. Omfanget på arbeidet har ført til at styrere delegerer enkelte oppgaver eller ansvar til pedagogiske ledere, noe som i sin tur bidrar til å svekke grunnbemanningen og effekten av bemanningsnormen. Dette er spesielt tilfelle der barnehager er slått sammen med en felles styrer. Unio mener at hver barnehage skal ha en tilstedeværende styrer slik at det øvrige personalet kan bruke tiden i arbeid rettet direkte mot barnet.

Unio krever:

- Målet om 50 prosent barnehagelærere må nås innen 2022-2023. Det må avsettes om lag 215 mill. kroner (halvårseffekt) i budsjettet for 2022.
- Flere barnehagelærere må få tilbud om videreutdanning.

- Tilskuddet til videreutdanning for barnehagelærere må opp på nivå med grunnskolelærerne.
- Samlet må midler til etter- og videreutdanning for barnehagelærere økes med 311 mill. kroner.
- Tilskudd til regional ordning for kompetanseutvikling i barnehagene må styrkes betraktelig.
- Bemanningnormen må sette strengere krav til når det skal settes inn vikar, for at den samlede bemanningen skal styrkes.

Grunnskole og videregående opplæring

Unio vil understreke retten elevene har til tilpasset opplæring og tidlig innsats. Disse sentrale rettighetene kan kun oppnås med godt kvalifiserte lærere og en lærertetthet som muliggjør bedre og tettere oppfølging av den enkelte elev, både faglig og sosialt.

Rekruttering av kvalifiserte lærere

Lærere i skoler og barnehager har gjennom pandemien vist hvilken samfunnskritisk rolle de har. Derfor er vi helt avhengige av at alle som underviser, har lærerutdanning.

I regjeringsplattformen peker regjeringen på at den vil bidra til økt rekruttering av kritisk kompetanse til kommunesektoren i samhandling med sektorene. Regjeringen skriver også at den vil vurdere hvordan de som underviser uten lærerutdanning, kan få undervisningskompetanse. Oversikten over bruken av ukvalifiserte i skolen viser at de tiltakene som så langt er gjennomført, ikke er tilstrekkelige.

Et helhetlig og godt system for å rekruttere, utdanne, veilede, beholde og videreutvikle dyktige lærere fordrer at ulike tiltak og virkemidler ses i sammenheng. Vi anerkjenner at myndighetene over tid har satt inn flere positive tiltak, men vi savner tiltak som virker mer effektivt på alle de nevnte områdene. Og man må fjerne bestemmelser som gjør det vanskeligere å lykkes, slik som å gi nye kompetansekrav tilbakevirkende kraft og stille særskilte kompetansekrav i enkeltfag ved inntak til lærerutdanning.

Det viktigste er å fjerne insentiver som gjør det billigere for arbeidsgiverne å bruke ukvalifiserte. Når det brukes ukvalifiserte i 15 prosent av undervisningen i grunnskolen og 21 prosent i videregående skole (SSB sin statistikk), sparer arbeidsgiverne mye penger på lønnsutgifter. Man må derfor kreve at disse arbeidsgiverne minst bruker like mye som de innsparer midlene til ulike ekstra tiltak for å oppnå målsettingen eller delvis kompensere for svakheter som oppstår ved bruk av ukvalifiserte.

Unio ønsker en tydeligere og samlet nasjonal strategi for å rekruttere og beholde lærere, hvor tiltak, finansiering og lovverk spiller på lag. Statens økonomiske bidrag til tiltak innenfor denne planen må øremerkes i statsbudsjettet. Lovverk og rapporteringssystemer må dessuten innrettes slik at det etableres et reelt bilde av bruken av ukvalifiserte i lærerstillinger.

Veiledning av nyutdannede

Våren 2017 fattet Stortinget følgende enstemmige anmodningsvedtak i Innst. 182 S 2016–2017: *"Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene utforme nasjonale rammer for en*

veiledningsordning for nyutdannede lærere som ivaretar at alle nytilsatte omfattes av ordningen, og som gir rom for lokal tilpasning". En evaluering fra 2020 viser at det fremdeles er en stor andel nyutdannede lærere som ikke får veiledning. For dem som får veiledning, er det for tilfeldig hvordan veiledningen gjennomføres, og hvilken kompetanse veiledere har. Lærere i grunnskolen får noe mer veiledning enn lærere i barnehagen og i videregående opplæring.

Gode veiledningsordninger kan være utviklende for profesjonsfellesskapet i barnehager og skoler, og kan bidra til en støttende og inøtekommande kultur for nyutdannede. Unio vil understreke at nasjonale og lokale myndigheter sammen har et overordnet ansvar for at alle nyutdannede lærere får en god start i yrket, og at alle nyutdannede skal motta veiledning i tråd med «Prinsipper og forpliktelser for veiledning av nyutdannede lærere i barnehage og skole». Regjeringen har i samarbeid med partene kommet frem til disse prinsippene og forpliktelsene. Unio vil her vise til at veilederen også gjelder barnehagelærere, og vi mener det er viktig at også denne gruppen nå inkluderes i ordningen. Innføring av en veiledningsordning for nyutdannede barnehagelærere, der både veileder og nyutdannet får redusert sin arbeidstid med hhv. 1,0 t/uke og 0,5 t/uke, har en kostnad på rundt 34 mill. kroner i året.

Det er positivt at midlene til veiledningsordningen for lærere i grunnskolen, som første gang ble avsatt i 2019-budsjettet, ble videreført i 2020-budsjettet. Midlene gir rom for at hver nyutdannet lærer vil kunne få dekket om lag halvannen times veiledning i uken. Selv om dette er en god start og gir et viktig insentiv til skoleeiere og lærerutdanningene, er ikke halvannen time veiledning tilstrekkelig for å dekke det samlede behovet for veiledning. Tilskuddetgis foreløpig bare til veiledning i grunnskolen. De trengs både en større grad av forpliktelse for kommunene, for eksempel gjennom lovfesting av ordningen, i tillegg til økte bevilgninger slik at ordningen treffer alle lærere som er nye i yrket, også de i barnehage og videregående opplæring. En utvidelse av veiledningsordningen til å gjelde alle nyansatte i grunnskolen, har en kostnad på om lag 150 mill. kroner.

Styrking av det pedagogiske støttesystemet

Unio har i arbeidet med laget rundt barnehagebarnet, eleven og læreren løftet frem viktigheten av og behovet for sosialpedagogisk, spesialpedagogisk og helsefaglig kompetanse i alle barnehager og skoler. Det er i dag ingen krav om spesialpedagogisk kompetanse for å gi spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning, noe som resulterer i høy bruk av assistenter og lærere uten relevant kompetanse. Dette svekker kvaliteten på den hjelpen og undervisningen som blir gitt barn og elever. Uten høy, relevant og tilgjengelig kompetanse blir ikke den individuelle retten som barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging har, ivaretatt.

Som et ledd i oppfølgingen av Meld. St. 6 (2019–2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* ble det flyttet ressurser fra statens spesialpedagogiske tjeneste, Statped, til kommunene og fylkene. Målet var blant annet å få kompetansen nærmere dem som trenger den, og dermed inn i den enkelte barnehage og skole. Tillitsvalgte i barnehager og skoler gir tilbakemeldinger på at det så langt er lite som tyder på at denne flyttingen av ressurser har ført til endringer for barna i barnehagen og elevene i skolen. PP-tjenesten ser lite til at midlene som skulle flyttes fra Statped til kommunene, kommer denne tjenesten til gode.

Unio mener at regjeringen bør styrke tilskuddsordningen til kompetansetiltak for kommuner og fylkeskommuner for å bidra til økt kompetanse nærmere barnet og eleven, med 50 mill.

kroner. Disse midlene bør ikke tas fra Statped, men finansieres av friske midler. Samlet bevilgning til dette formålet vil da være 100 mill. kroner i 2022. Unio mener at både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden bør samarbeide med Kunnskapsdepartementet om hvordan kompetansetiltakene bør organiseres for best mulig å møte behovene.

Minstenorm for lærertetthet i videregående skole

I 2017 vedtok Stortinget å innføre en øvre grense for hvor mange elever det skal være per lærer i grunnskolen. En viktig bakgrunn for dette var at Stortingets intensjoner om at klassesdelingstallene skulle videreføres som ressursstyringsnorm, i liten grad ble fulgt opp av kommunene og fylkeskommunene. Erfaringen fra minstenormen for lærertetthet i grunnskolen er at denne har vært avgjørende for å sikre ressurser til skolene. Ressurssituasjonen i fylkeskommunene har over tid vært presset, noe som får stor betydning for elevene i videregående skole. Unio mener derfor at arbeidet med å innføre en minstenorm for lærertetthet på videregående skole bør starte nå, blant annet med å fremskaffe et bedre datagrunnlag for årsverksinnsatsen for lærere i videregående opplæring.

Unio krever:

- En tydeligere og samlet nasjonal strategi for å rekruttere og beholde lærere, hvor tiltak, finansiering og lovverk spiller på lag. Statens økonomiske bidrag til tiltak innenfor denne planen må øremerkes i statsbudsjettet.
- Tiden til veiledning av nyutdannede lærere bør utvides, og rammene må økes slik at ordningen treffer flere nyutdannede, også i barnehagene og i videregående skole.
- Tilskuddsordningen til kompetansetiltak for kommuner og fylkeskommuner for å bidra til økt kompetanse nærmere barnet og eleven, må styrkes med 50 mill. kroner. Disse midlene bør finansieres av friske midler.

Høyere utdanning

Forslag til statsbudsjettet for 2021 innebar en liten realvekst i bevilgningene til universiteter og høyskoler på 2,4 prosent. Utover prisjusteringen kan veksten først og fremst tilskrives videreføring av tiltak i forbindelse med pandemien (jf. NIFU 11/2020).

I løpet av de siste 10 årene har det vært en økning i antall studieplasser på om lag 50 prosent. Bevilgningene til nye studieplasser har på ingen måte vært like stor i perioden. Det betyr at veldig mye av denne økningen kommer som følge av at institusjonene tar opp studenter som bare finansieres gjennom den åpne resultatbaserte uttellingen, og ikke over den strategiske tildelingen. Unio mener fullfinansiering av studieplasser må til for å sikre nødvendig kvalitet i all høyere utdanning. God undervisning utvikles best av sterke fagmiljøer med forutsigbare rammer og arbeidsvilkår. Unio foreslår at det i statsbudsjettet for 2022 avsettes 200 mill. kroner over kap. 260 til fullfinansiering av studieplasser.

Unio er kritisk til at stadig mer av midlene bevilges over konkurransebaserte arenaer. I revidert langtidsplan har opptrappingsplanen for «økt kvalitet i høyere utdanning» et samlet vekstmål på 250 mill. kroner. I 2019 og 2020 (i alt 140 mill. kroner) var veksten i all hovedsak knyttet til å styrke nettopp konkurransearenaen for kvalitet i høyere utdanning. Også i 2021 knyttes tildelingen på i alt 47,5 mill. kroner til særskilte satsinger, hvorav brorparten er i form av konkurransebaserte tildelinger. DIKU tildelte i 2020 70 mill. kroner til totalt 14 prosjekter for utvikling av undervisning- og vurderingspraksis. Stor søkning, med over 80

prosjekter totalt, vitner om tilsvarende store behov i sektoren. Økt konkurransebasering bidrar ikke til kvalitet i bredden, og Unio frykter at «vinnerne» blir tildelt økte ressurser, mens institusjoner og miljøer som ikke når opp vil stå i fare for å bli finansielt nedprioritert og følgelig få dårlige forutsetninger for å drive kvalitetsutvikling. Kvalitet forutsetter stabile og solide grunnbevilgninger i hele sektoren. Det gjelder for forskningsaktivitet så vel som for undervisning. Fagmiljø bygges over tid, og institusjonene har en forpliktelse overfor alle studentene som er tatt opp på studier.

Erfaringen fra våren 2020 bekrefter at viljen til å videreutvikle undervisningen er stor blant vitenskapelige ansatte. Samtidig er det blitt tydelig at skal vi sikre og videreutvikle utdanningskvaliteten og studentenes læringsutbytter, må både metoder og læringsmiljø for digital undervisning styrkes betraktelig. I utkast til revidert digitaliseringsstrategi for UH-sektoren viser Unit til at den store omleggingen av undervisning som er ventet å skje fremover, med tilhørende behov for kompetansebygging blant ansatte, vil kreve betydelige investeringer over en periode på minimum 3-4 år. Disse behovene kommer i tillegg til forventninger om styrket kompetanse i UH-pedagogikk som følger av økte krav til formell basis undervisningskompetanse.

Unio foreslår at det avsettes 100 mill. kroner i strategisk tildeling til institusjonene for styrking av undervisningskvaliteten, herunder styrket kapasitet i UH-undervisning og veiledning, samt kompetanseheving tilknyttet digitalisering. Videre bør det tilknyttet revidert langtidsplan for høyere utdanning og forskning etableres en forpliktende opptrapping av investeringer i infrastruktur og kompetanseheving tilknyttet digitale læringsverktøy og undervisningsformer.

I tillegg til større grad av fullfinansiering bør det initieres en helhetlig gjennomgang av de ulike studieprogrammernes plassering i finansieringskategori. Det vil bidra til bedre samsvar mellom tildeling og faktiske ressursbehov. I dag er det tilsynelatende ingen sammenheng mellom utdanningenes finansieringskategorier og de respektive utdanningenes ressursbehov, inkludert praksisstudier. Unio er bekymret for utilstrekkelig finansiering av det femte studieåret i grunnskolelærerutdanningene og minner om regjeringens budsjettløft for 2019. Dette er ikke fulgt opp på en måte som sikrer at institusjonene kan tilby grunnskolelærerutdanninger i tråd med krav og forventninger.

Omlegging til femårige grunnskolelærerutdanninger på mastergradsnivå, medfører høyere krav for fagmiljø og studenter. Behovet for kompetanseløft i lærerutdanningene er stort. Et slikt løft er krevende å få til av flere årsaker, men Unio vil særlig peke på regjeringens pågående ABE-kutt som svekker de økonomiske rammevilkårene for universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner. Unio mener at regjeringen ikke bør pålegge sektoren ABE-kutt i tiden fremover, men i stedet bør basisfinansieringen til universiteter og høyskoler økes. Så vel digitalisering som overgangen til åpen forskning tilsier et økende behov for høyt kompetente tekniske og administrative støttetjenester og investeringer i infrastruktur. Mål om videre effektivisering av UH-sektoren må skje gjennom tett dialog med og arbeid i de enkelte virksomhetene.

Tilsvarende må krav om maks 5 prosent avsetningsnivå i UH-sektoren reverseres. Dette har uheldige konsekvenser for forutsigbarhet og autonomi, og det hindrer god budsjettstyring.

Finansieringskategorien til barnehagelærerutdanningen må heves

Unio har ved flere anledninger argumentert for at basisfinansieringen av barnehagelærerutdanningen bør øke. En økning av basisdelen gir institusjonene større handlingsrom for langsiktig satsning på sine prioriterte områder.

Studieprogram finansieres i tillegg gjennom øremerkede midler basert på finansieringskategorier (A-F, der A er høyeste kategori). Det er kun slike øremerkede midler i en bestemt finansieringskategori som sikrer stabile og langsiktige midler til et studieprogram som barnehagelærerutdanningen. Blant annet er det lagt vekt på å peke på at den nye barnehagelærerutdanningen er tid- og ressurskrevende. I tillegg må institusjonene bygge opp fagmiljøene og FoU-arbeidet for å kunne tilby en barnehagelærerutdanning som er mastergrad. Per i dag ligger grunnskolelærerutdanningen i kategori D og barnehagelærerutdanningen i kategori E. Unio viser ellers til at Stortinget har bedt regjeringen om en gjennomgang av finansieringskategoriene i høyere utdanning, for å sikre at utdanninger som ingeniørfag, lærerutdanninger og andre utdanninger som er etterspurt i arbeidsmarkedet, har riktig finansiering.

Anslag for kostnadene ved en kategoriheving av barnehagelærerutdanning fra E til D er om lag 180 mill. kroner. Dette inkluderer økte satser for studieplasser, studiepoeng og kandidatproduksjon. Ved en trinnvis innføring over 3 år vil kostnadene første år være om lag 55 mill. kroner, andre år om lag 110 mill. kroner 180 mill. kroner det tredje året.

Finansiering av praksisopplæring i alle lærerutdanninger må øremerkes

Over tid har det vært påvist store utfordringer knyttet til forholdet mellom den praktiske og den teoretiske delen av lærerutdanningene. For å sikre at studentene i lærerutdanningene gis en god praksisopplæring, er det fastsatt rammer for dette i henholdsvis rammeplaner for lærerutdanningene og øvingslæreravtaleverk. Praksisopplæringen i lærerutdanningene er imidlertid en stor utfordring, blant annet knyttet til finansiering av studentenes praksisopplæring. Dette gjelder utgifter til samarbeid mellom praksisfeltet og lærerutdanningsinstitusjon og oppfølging og veiledning av studenter i praksis. Praksisopplæringen er sentral for å sikre en profesjonsrettet utdanning av høy kvalitet. Unio mener at lærerutdanningsinstitusjonenes økonomi må styrkes ved at midler til praksisopplæring øremerkes fra statens side. Vi ser for oss en ordning der staten bærer deler av utgiften i et spleiselag med kommuner, fylkeskommuner og eiere. Vi har i dag ikke en fullstendig oversikt over de reelle utgiftene til praksisopplæring i praksisfeltet og ved lærerutdanningsinstitusjonen, og dette bør derfor utredes.

Helseutdanningene må innlemmes i gjennomgangen av finansieringskategoriene

Unio viser til at Stortinget under årets frontaledebatt ba regjeringen om en gjennomgang av finansieringskategoriene i høyere utdanning. Unio vil vise til at gode vilkår for grunnutdanningene og muligheter for kontinuerlig kompetanseutvikling er helt essensielt for å rekruttere og beholde arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren.

Unio krever:

- Basisfinansieringen til universiteter og høyskoler må styrkes.
- I statsbudsjettet for 2022 avsettes 200 mill. kroner over kap. 260 til fullfinansiering av studieplasser.
- Det avsettes 100 mill. kroner i strategisk tildeling til institusjonene for styrking av undervisningskvaliteten.

- I revidert langtidsplan for høyere utdanning og forskning etableres en forpliktende opptrapping av investeringer i infrastruktur og kompetanseheving tilknyttet digitale læringsverktøy og undervisningsformer.
- Det må initieres en helhetlig gjennomgang av de ulike studieprogrammernes plassering i finansieringskategori. Helseutdanningene må innlemmes i en slik gjennomgang.

Forskning

Realveksten i forskningsbevilgninger for 2021 var helt nødvendig sett i lys av siste års realnedgang, og fordi forskningsvirksomheten er kritisk berørt av pandemien. Realveksten i forskningsbevilgningene for inneværende år er tilbake på om lag 2017-nivå tilsvarende 1,1 prosent av BNP. Samtidig gikk forskningsbevilgningenes andel av samlet statsbudsjett ned fra 4,26 prosent i 2018 til 3,84 prosent i 2021.

Utviklingen i offentlige investeringer i FoU står i sterk kontrast til regjeringens forskningsambisjoner. Vi er fortsatt langt unna målet om tre prosent av BNP innen 2030, og vi ligger betydelig bak våre nordiske naboland, samt gjennomsnittet for OECD. Til tross for at næringslivet har fått betydelig drahjelp gjennom krisepakken, må vi forvente reduserte FoU-investeringer i privat sektor i en periode. Det tilsier at det offentlige bidrar med bevilgninger og incentivordninger som sikrer fortsatt høy forskningsaktivitet i så vel statlig som privat sektor. Unio mener det må etableres en forpliktende opptrapping av forskningsbevilgningene med budsjettvirkning fra 2022 der måltallet for den offentlige forskningsinnsatsen økes til 2 prosent av BNP.

Unio mener langsiktig finansiering med høy grunnbevilgning er det beste virkemiddelet for kvalitet i forskningen. Fri og uavhengig forskning er en del av vår samfunnsberedskap og vesentlig for innovasjon, omstilling og næringsutvikling. At Forskningsrådet varsler at innvilgelsesprosenten i 2020 samlet sett ligger an til å bli på rekordlave 10 prosent, illustrerer at vi ikke klarer å utnytte den kapasiteten som ligger i det norske forskningssystemet. Unio mener derfor det må avsettes mer midler til blant annet Fri prosjektstøtte (FRIPRO), og at bevilgningen til NFR (Post 52) Langsiktig, grunnleggende forskning må styrkes.

Forskningsinstituttene har stor betydning for norsk omstillingsevne. OECD og Forskningsrådet sine instituttevalueringer viser at økt grunnbevilgning er nødvendig for å utnytte forsknings- og innovasjonspotensialet i sektoren, særlig med tanke på det grønne skiftet. Dette behovet er forsterket i 2020, hvor oppdragstørke har svekket instituttene inntjeningssevne. Vi må forvente etterdønninger av pandemien, og det er en reell fare for at aktiviteten stopper opp, fagmiljø forringes og verdifull kunnskapsutvikling går tapt. Unio mener at det tilknyttet revisjonen av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning må utarbeides en forpliktende opptrappingsplan som sikrer at grunnbevilgningene til forskningsinstituttene økes til 25 prosent over en 5-års periode. Økningen rettes mot Langtidsplanens prioriteringer, slik at en bygger langsiktig anvendt forskning på de viktigste områdene.

ABM-sektoren har et samfunnsoppdrag som omfatter forskning, og det er et uttalt mål at det skal forskes mer i sektoren. Det er et vedvarende problem at de ansatte mangler både tid og ressurser til gjennomføring av FoU-oppgaver. For 2022 forventer Unio er tydeligere prioritering av og ressurser til forskningsoppdraget i hele ABM-sektoren. Ansvar for forskning er spredt på ulike nivå; kommune, fylkeskommune og departement. Med

regionreformen ble spredningen mer markant. Mangel på en aktiv forskningspolitikk er belyst i rapporten «Vilje til forskning», og Unio ser derfor frem mot at det i 2021 legges frem en ny museumsmelding som skal legge rammer for fremtidig politikk og utvikling på feltet. Unio støtter at rapportens forslag om 15 stipendiathjemler til tverrinstitusjonell museumsforskning og avsetting av midler til museumsforskning og samarbeidsprosjekter mellom museumssektor og UH-sektor. Dette må bli en viktig del museumsmeldingen og følges opp i statsbudsjettet for 2022. Også for ABM-sektoren må ABE-reformen stilles i bero fra og med budsjettåret 2020.

Unio krever:

- Det må etableres en forpliktende opptrapping av forskningsbevilgningene med budsjettvirkning fra 2022 der måltallet for den offentlige forskningsinnsatsen økes til 2 prosent av BNP.
- Det må avsettes mer midler til blant annet Fri prosjektstøtte (FRIPRO), og bevilgningen til NFR (Post 52) *Langsiktig, grunnleggende forskning* må styrkes.
- Det må utarbeides en forpliktende opptrappingsplan som sikrer at grunnbevilgningene til forskningsinstituttene økes til 25 prosent over en 5-års periode.

Bibliotek

Helsebiblioteket.no gir gratis tilgang til sentrale kunnskapsressurser for helsepersonell og studenter. I tillegg er mye av innholdet tilgjengelig for hele befolkningen. Tilbudet er med på å sikre et likeverdig tilbud over hele landet. Helsepersonell fra kommune- til spesialisthelsetjenesten er helt avhengig av tilgangen til den nyeste medisinske forskningen som Helsebiblioteket gir. Felleslisenser gir, i tillegg til likeverdig tilgang, også besparelser for hele helsesektoren i form av rabatter og enklere administrasjon. Årlige prisøkninger og betydelige valutasvingninger, samt kutt i overføringer til Folkehelseinstituttet, har de siste årene medført betydelige kutt. Fra 2021 er den økonomiske situasjonen svært kritisk og uten økt bevilgning vil tjenesten forvitte.

Nye lærerplaner som følge av fagfornyelsen styrker skolebibliotekets og skolebibliotekarens rolle. Alle norske skoleelever bør sikres et likeverdig tilbud. I dag mangler hver tiende grunnskole et skolebibliotek, og det er langt mellom de fagutdannede bibliotekarene. I videregående opplæring har andelen fagutdannede bibliotekarer falt fra rundt 50 prosent i 2013 til i underkant av en femtedel i 2018. Utdanningsdirektoratets tilskuddsordning for å styrke skolebibliotekenes arbeid med lesestimulering bør utvides. I tillegg bør det etableres en flerårig tilskuddsordning for kompetansehevede tiltak for skolebibliotekarer.

Utviklingsmidlene som forvaltes av Nasjonalbiblioteket er den viktigste enkeltposten i kulturbudsjettet for folkebibliotekenes del. Posten er på samme nominelle nivå som i 2015, noe som i realiteten betyr en nedgang på over seks millioner. Vi foreslår en økning av posten på 10 millioner. Økes den ytterligere kan bibliotekets rolle i arbeidet med bærekraftsmålene styrkes.

For å nå de overordnede målsettinger med bibliotektjenesten, er det viktig at flest mulig bibliotekansatte får tilbud om kompetanseutvikling. Dette er tidligere understreket i både St.meld. nr. 23 (2008-2009) og Nasjonal bibliotekstrategi 2015-2018. Unio foreslår at det bevilges årlig 5 mill. kroner til etter- og videreutdanning.

Unio krever:

- Økt bevilgning til helsebiblioteket på 10 mill. kroner.
- Utdanningsdirektoratets tilskuddsordning til skolebibliotek økes med 5 mill. kroner, og det etableres en ny tilskuddsordning på 6 mill. kroner for kompetansehevende tiltak i skolebiblioteket.
- Bevilgninger til utviklingsmidlene som forvaltes av Nasjonalbiblioteket økes til 10 mill. kroner.
- Det bevilges 5 mill. kroner til etter- og videreutdanning av bibliotekarer i offentlig sektor.

Livslang læring

I Meld. St. 14 (2019-2020) *Kompetansereformen – Lære hele livet* skriver regjeringen at alle skal få mulighet til å fornye og supplere sin kompetanse. Dette gjelder også grupper med høyere utdanning. Unio mener det er skuffende at meldingen, til tross for det viktige budskapet om at ingen skal gå ut på dato, i svært liten grad omtaler behovet for etter- og videreutdanning blant grupper med høyere utdanning. Lærere på alle nivåer i utdanningssystemet, undervisere i høyere utdanning og ikke minst helsepersonell, har et stort behov for kontinuerlig kompetanseutvikling. Hvis ikke disse gruppenes muligheter for kontinuerlig kompetanseheving sikres, kan dette få negative konsekvenser for kvaliteten på våre felles velferdsordninger.

Unio har i teksten over trukket frem behov for bedre vilkår for kompetanseheving blant barnehagelærere, lærere i grunnsopplæringen og undervisere. Vi vil her særlig trekke frem helsepersonell.

Den demografiske utviklingen, pandemien og forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer og sykefravær krever en snuoperasjon i kommunene med styrking av tilbudet innenfor forebyggende helsetjenester, tverrsektorielt folkehelsearbeid, behandling, habilitering og rehabilitering. Dette krever et økt antall helsepersonell, men i tillegg også kompetanseheving.

Helsepersonell har kompetanse som det er og et stort behov for i samfunnet. Imidlertid går utviklingen innenfor medisin så fort at helsepersonells kunnskap kan bli utdatert uten kontinuerlig kompetanseoppdatering og kompetanseheving. Dette går ut over pasientene. Dersom vi ønsker en god, kostnadseffektiv helsetjeneste med størst mulig verdiskaping, må vi investere i kompetansen til de som arbeider der. Kompetansebehovene hos viktige helseprofesjoner, som fysioterapeuter, ergoterapeuter, sykepleiere osv., er ikke tilstrekkelig ivarettatt i dag. Unio etterlyser derfor en reell satsing på kompetanse i helse- og omsorgstjenesten. Dessverre inneholder ikke Kompetanseløft 2025 reelle tiltak for å oppdatere og heve kompetansen hos høyskole- og universitetsutdannet helsepersonell.

Unio krever:

- En reell satsing på kompetanseheving i helse- og omsorgssektoren.

Studentvelferd

Pandemien har ført til at de fleste studenter opplever stengte lokaler, digital undervisning og mangel på sosiale møtesteder. Mange studenter opplever psykisk uhelse, blant annet ved at de føler seg mer isolert, og at de sliter med å henge med på studiene. Unio mener at dette kan få alvorlige konsekvenser på lengre sikt. Dårligere gjennomføring og økt frafall vil ha uheldige personlige konsekvenser, men kan også ha negative konsekvenser for samfunnets behov for arbeidskraft innenfor sentrale profesjonsutdanninger. Pandemiens langtidsvirkninger på studentenes helse og progresjon må derfor følges nøye i flere år fremover. Unio mener at det må bevilges mer til samskipnadene i 2022, slik at de kan ivareta studentenes velferd på en god måte.

Studentenes økonomiske velferd henger nøye sammen med boutgifter. Mange studenter bor dyrt og dårlig, og er avhengige av å jobbe ved siden av studiene. Unio mener at utdanningsstøtten til studenter må økes til 1,5 G, slik at flest mulig har anledning til å studere på heltid. I tillegg må bevilgningen til nye studentboliger trappes opp, i tråd med stadig høyere søkning til høyere utdanning.

Stipendkuttet innført ved statsbudsjettet i 2019 må reverseres. Kuttet innebærer at studenter bare får omgjort 25 prosent av lånet til stipend ved oppnådd studiepoeng (bestått eksamen), mot 40 prosent tidligere. De resterende 15 prosentene omgjøres til stipend dersom studenten fullfører den graden han eller hun startet på.

Unio krever:

- Utdanningsstøtten til studenter må økes til 1,5 G.
- Økte bevilgninger til studentsamskipnadene for å sikre god helse blant studentene.
- Bevilgningene til studentboliger må trappes opp.
- Stipendkuttet må reverseres.

Politiet

Politi­høgskolen må styrkes for å øke kapasiteten på etter- og videreutdanning som har ligget på et for lavt nivå i flere år. Politiets oppgaver blir mer komplekse. Framover vil vi trenge flere politiansatte med utdanning innen etterretning, forebygging, etterforskning, operative disipliner, teknologi, økonomi og analyse. Politiet vil også trenge mer kompetansen på strategisk organisasjonsnivå, virksomhetsstyring og ledelse. Dette gjelder både for politiansatte med politifaglig bakgrunn og politiansatte med sivilfaglig bakgrunn.

Politi­høgskolen tilbyr etter- og videreutdanning med høy kvalitet innenfor etterforskning, operativt politiarbeid, politiledelse, organisasjonsutvikling, forebygging og mangfold, sivil rettspleie og forvaltning og utdanning for jurister. I tillegg tilbys masterutdanning innen etterforskning, politivitenskap og politiledelse. Vi krever at antall plasser på etter- og videreutdanning ved Politi­høgskolen økes med 450, noe som krever en bevilgning på 57 mill. kroner. Denne satsingen er også avgjørende for å lykkes med etterforskningsløftet.

For å opprettholde en bemanning på 2 politi per 1000 innbyggere og oppfylle intensjonene i Nærpolitireformen, må drifts- og investeringsmidlene økes betydelig og politistudenter som er

ferdig uteksaminert tilbys jobb i politiet. Per 3. kvartal 2020 er det 762 studenter som er uteksaminert fra de fire siste kullene som står helt uten jobb. Målet om 2 politi per 1000 innbygger nås i 2020 hvis en teller med de 400 Covid-19 stillingene som ble midlertidig tilført i 2020 og som i statsbudsjett 2021 foreslås omgjort til faste stillinger.

Det er gjennomført mange ansettelse på slutten av 2020 for å nå målet om 2 politi per 1000 innbygger. Flere politidistrikter rapporterer at denne oppbemanningen i 2021 vil kreve økte drifts- og investeringsmidler. For å opprettholde bemanningen i tråd med Nærpolitireformens intensjoner, vil dette kreve en bevilgning på 798 mill. kroner basert på en gjennomsnittlig kostnad per årsverk utregnet av Politidirektoratet i 2018.

Unio krever:

- 450 flere plasser på etter- og videreutdanning for politiansatte ved Politihøgskolen.
- Nærpolitireformens intensjoner og opprettholdelse av 2 politi per 1000 innbyggere krever en kraftig økning i politiets drifts- og investeringsmidler.

Den norske kirke

Den norske kirke skal være en landsdekkende folkekirke. Det er statens ansvar å sikre økonomi til en landsdekkende prestetjeneste, og kirkens virksomhet nasjonalt og regionalt, jfr. trossamfunnsloven.

Den norske kirke står foran en større og nødvendig digitaliseringsprosess. Satsningen vil gi økt digital samhandling med, og informasjon til kirkens 3,7 millioner medlemmer. Medarbeidere vil få nye muligheter til samhandling. Medlemsregisteret vil bli et nav i informasjonshåndtering rundt personer, og ikke bare være et oppslagsverk over medlemmene. Datasikkerhet og personvern vil organiseres på ensartet måte, og vil kunne håndteres enhetlig. Den norske kirke satser betydelig midler på dette selv, men det trengs en ekstrabevilgning for å finansiere satsningen.

Unio krever:

- Tilskuddet til Den norske kirke i 2022 videreføres på samme nivå som forslaget til statsbudsjett for 2021, justert for lønns- og prisvekst.
- Den norske kirke får en ekstrabevilgning på 80 mill. kroner til et digitaliseringsløft.

Vennlig hilsen

Unio

Ragnhild Lied /s/
leder

Erik Orskaug /s/
sjeføkonom

Unio har over 380.000 medlemmer: lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer, maskinister og bibliotekarer

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier : sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

 **AKADEMIKER
FORBUNDET**

 Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

 **Skatterevisorenes
Forening**

